

Wijzer in de Wijk

Burgerbetrokkenheid Fase 1.

Datum: 29 augustus 2019

Auteur: Mariëlle van Esch, projectleider Zorgbelang Inclusief, 06-50498360

Zorgbelang Inclusief
Postbus 5310 • 6802 EH Arnhem
Weerdjesstraat 168 • 6811 JH Arnhem
Telefoon 026 384 28 22
www.zorgbelanginclusief.nl

Inhoud.

1. Burgerbetrokkenheid Wijzer in de Wijk	3
1.1. Startnotitie	3
1.2. Waar te beginnen?	3
2. Werkwijze	5
2.1. Voorgestelde aanpak	5
2.2. 12 november 2018	6
3. Alphen aan den Rijn	7
3.1. Opbrengst overleg burgerbetrokkenheid 19-11-2018	7
3.2. Op expeditie door Ridderveld	8
3.3. Wat is er gedaan?	10
3.4. Rapportage Burgerbetrokkenheid Alphen aan den Rijn	11
4. Leiden	15
4.1. Opbrengst overleg burgerbetrokkenheid 21-11-2018	15
4.2. Verslag gesprek M. Versluis en I. Stegeman, 10-1-2019	16
4.3. Wat is er gedaan?	18
4.4. Rapportage Burgerbetrokkenheid Leiden	19
5. Den Haag	23
5.1. Opzet burgerparticipatie fase 1 Den Haag	23
5.2. Planning Zuid West	23
5.3. Wat is er gedaan?	23
5.4. Verslagen focusgesprekken gevoerd in Den Haag	24
5.4.1. Verslag groepsgesprek Vrouwen met een migrantenachtergrond, 9 mei 2019.	24
5.4.2. Verslag groepsgesprek Jeugdraad Escamp, 31 mei 2019.	28
6. Terugkoppeling keuzes in 3 gemeenten	33
7. Rode draad burgerbetrokkenheid	34
7.1. Verschillen tussen gemeenten	34
7.2. Verschillen in focus in de samenwerking tussen projectteam	34
7.3. Verschillende talen spreken in een projectteam	34
8. Aanbevelingen voor fase 2.	35
8.1. Het aanvullen van de geplande burgerbetrokkenheid.	35
8.2. Duurzame betrokkenheid.	35
8.3. Een onafhankelijke partij die meekijkt.	35
8.4. Werving burgers	35
8.5. Positieve Gezondheid	35

1. Burgerbetrokkenheid Wijzer in de Wijk.

1.1. Startnotitie.

De integrale preventieve aanpak van gezondheidsachterstanden met meerwaarde voor bewoners vraagt een actieve betrokkenheid van bewoners. Als zij zelf betrokken worden in een proces van informeren, adviseren, co-creëren en meebeslissen is de kans groter dat zij betrokken zijn/worden omdat zij intrinsiek gemotiveerd zijn. De kans op intrinsieke motivatie is het grootst als bewoners op een open manier bevraagd/benaderd worden op wat zij belangrijk vinden m.b.t. hun gezondheid en de omstandigheden in de wijk. En zij vervolgens mede regie kunnen voeren op het geven van een vervolg op hun ideeën. Het concept van Positieve Gezondheid is een manier om een wijkgerichte aanpak vorm te geven. Er zijn hiermee eerdere ervaringen in andere wijkgerichte projecten en proeftuinen opgedaan.

Enkele van deze ervaringen zijn te vinden op de website van het Institute for Positive Health (www.iph.nl) onder de knop inspiratie. Belangrijke titels voor ons project lijken de volgende.

- a. In de kern gezond: het eerste wijkproject rondom positieve gezondheid van start.
- b. Hoe positieve gezondheid publieke gezondheid helpt versterken. Zie PDF met Praktijkvoorbeelden en modellen.
- c. De wijk gezonder maken met het spinnenweb.
- d. Positieve gezondheid als kapstok voor gemeentebeleid met daarbij een notitie van de gemeente Zoeterwoude.

Verder zijn er veel aanknopingspunten en uitgangspunten te vinden op de website. Zoals bijvoorbeeld informatie over hoe laaggeletterden te bereiken met positieve gezondheid. Samenwerken vanuit de paraplu van dit concept levert veel op. Het gedachtengoed helpt betrokkenen aan een gemeenschappelijke taal (ook iets waarvan wij benoemd hebben dat dat voor ons belangrijk is). Ook blijkt dat er geen blauwdruk is voor alle doelgroepen en alle situaties. Proefondervindelijk zoeken naar wat werkt en wat niet werkt kan een passende manier zijn van werken.

1.2. Waar gaan we beginnen met burgerbetrokkenheid in Wijzer in de Wijk?

Voorstel voor te volgen stappen.

1. Leren van al opgedane ervaring. Zie bovengenoemde site en projecten. Wat is er al gedaan op het gebied van positieve gezondheid en wat is er al aan kwalitatieve gegevens verzameld in de drie wijken waarin we gaan werken.
2. Focus bepalen per wijk.
 - a. Met welke (groepen van) inwoners gaan we praten.
Hoe bepalen we met welke inwoners we gaan praten. Maken we gebruik van de participatieladder? Delen we de inwoners in op hoe zij betrokken willen/kunnen/gaan zijn bij het project (belangstellende, betrokkene en belanghebbende). En hoe en via welke kanalen gaan we de verschillende groepen benaderen (ook heel belangrijk voor de werving). Er zijn en ik heb allerlei ideeën over de werving van inwoners voor de verschillende manier van participatie (zie www.loketgezondleven.nl, gebruik maken van social marketing

- bijvoorbeeld). Wie bepaalt hierin de richting? Hoe geven we onze samenwerking hierin vorm? En differentiëren we per wijk of kunnen we in eerste instantie eenzelfde pad volgen?
- b. Hoe gaan we met de verschillende doelgroepen in gesprek.
- Focusgroep
 - Individuele interviews
 - Workshop
 - Per onderwerp van het spinnenweb een gesprek of alle onderwerpen in een gesprek
 - Of op een andere manier
- c. Vertalen van het spinnenweb naar een passende leidraad voor gesprek met inwoners. Semi-gestructureerd in gesprek gaan passend bij de doelgroep en volgens de uitgangspunten van positieve gezondheid.
- Denk aan een spinnenweb voor laaggeletterden.
 - Voor ouderen.
 - Voor vrouwen met een Marokkaanse achtergrond. Aan die laatste manier van in gesprek gaan is al gewerkt en heb ik contact gelegd met degenen die hierop afgestudeerd zijn.
 - Enz.
3. Participatie/regie/eigenaarschap van de verschillende inwonersgroepen, zal naar behoefte door de betreffende groep worden vorm gegeven. Hoe willen mensen betrokken worden? We onderscheiden verschillende niveaus van participatie/regie/eigenaarschap:
- a) Informeren
 - b) Adviseren
 - c) Co creëren
 - d) Meebeslissen
- Hoe begeleiden we mensen hierin? Hoe laten we dit onderdeel zijn van de gesprekken. Komt dit voldoende aan de orde als we positieve gezondheid en het spinnenweb ter sprake brengen.
4. Deze startnotitie moet nog aangehaakt worden aan de planning van het eerste jaar van het project. Naar mijn idee is dat de eerstvolgende stap na maandag 5-11-2018.

2. Werkwijze

2.1. Voorstel aanpak.

Voorstel inzet van Zorgbelang t.b.v. project 'Wijzer in de Wijk'	
Startsituatie bepalen: a. Samenwerkingafspraken maken tussen learning communities en Zorgbelang Gedaan op 17-9-2018. Het volgende is voor Zorgbelang afgestemd. 1. Zorgbelang werft bewoners t.b.v. de learningcommunities. 2. Zorgbelang voert kwalitatief onderzoek uit naar de ervaring met burgerbetrokkenheid tijdens het project. 3. Zorgbelang bouwt aan en onderhoudt een wijknetwerk van bij het project betrokken burgers. 4. Zorgbelang rapporteert en adviseert over burgerbetrokkenheid t.b.v. het Plan van Aanpak voor fase 2. b. Verkennen/inventariseren van de situatie per wijk: op korte termijn afspreken met iedere procesregisseur. Dit doet Zorgbelang samen met de WSD. Aan de orde komen o.m.: - Welke groepen bewoners treffen we aan in de wijk - Welke organisaties zijn actief in de wijk - Wat speelt er/is actueel - Welke burgerinitiatieven zijn er al, waar kunnen we op aansluiten - Kennismaken/werven sleutelfiguren - Samenwerkingsstructuur procesregisseurs afspreken	
Werven. Wervingsstrategie ontwerpen n.a.v. wijkssituatie i.s.m. procesregisseur en sleutelfiguren. a. Wie gaan we benaderen b. Met welke boodschap (wat heeft de meeste kans op succes) c. Hoe gaan we dat doen. - We maken hierin gebruik van de principes van Social Marketing - We gaan uit van de uitgangspunten burgerparticipatie uit het wijkgezondheidsprofiel van www.loketgezondleven.nl - We bevragen betrokken professionals naar successen in het betrekken van doelgroepen uit de wijk en maken gebruik van deze kennis.	
Werven. Wervingsactie. a. Pr-materiaal maken (flyers, posters, en bedenken: werkt dit?) b. Professionals informeren en betrekken: kan bijv. via mail, infomiddag. Bevragen op hulp bij het werven. Zij hebben immers al het netwerk. c. Wervingsactiviteiten die passend zijn uitvoeren als: vindplaatsen bezoeken, een voorlichtingsavond houden, contacten leggen, nabellen, zo mogelijk afspraken maken, persoonlijke gesprekken voeren.	
Kwalitatief onderzoek onder deelnemende burgers. Als de learning communities draaien aan de deelnemende burgers vragen hoe zij hun eigen betrokkenheid ervaren. Of de manier van betrekken passend is of dat het beter kan. Dat kan op	

verschillende manieren: via focus of spiegelgesprekken. Via interviews enz. Denk dan ook aan het maken van passende (interview)vragen en de voorbereiding voor een dergelijke activiteit.	
Wijknetwerk betrokken burgers onderhouden. Steeds contact houden met de burgers die we spreken tijdens het hele proces. Uitnodigend aanwezig zijn. Laagdrempelige, weinig arbeidsintensieve manieren zoeken om contact te houden.	
Tweede ronde kwalitatief onderzoek t.b.v. Plan van Aanpak fase 2. Meedenken en ontwerpen aan het plan van aanpak voor fase twee. Wat is er nodig voor de burgerbetrokkenheid. Burgers bevragen op hoe we kunnen zorgen dat ze betrokken blijven. Mijn voorkeur ligt hier bij interviews vanwege de mogelijkheid echt door te vragen ook als er mogelijk moeilijker onderwerpen aan bod komen. Denk aan een inzet van 4 uur per interview. In die 4 uur zit voorbereiding (opnameapparatuur in orde maken enz.), het interview zelf en de verslaglegging van het interview. Een rapportage maken en aanbevelingen horen hier ook bij.	

2.2.12 November 2018.

Samen met de WSD heeft Zorgbelang een themabijeenkomst in het museum van de Ambulancedienst Hollands Midden georganiseerd om te komen tot eerste stappen in het lokale plan voor burgerbetrokkenheid. Aan de hand van inspirerende voorbeelden wilden we komen een lokale aanpak en een inventarisatie maken van de bewonersnetwerken in de drie wijken. Daarnaast wilden we bepalen wie in welke wijk ging beslissen over de doelgroep en de methodiek voor burgerbetrokkenheid en wat er nodig was om deze keuzes te maken. We vonden het belangrijk een taakverdeling tussen de procesbegeleiders, Zorgbelang en de lokale professionals te maken en meteen zoveel mogelijk concrete afspraken te maken.

Dit plan bleek in de projectgroep nog niet haalbaar. Het lukte niet om de doelen voor deze bijeenkomst te halen. Er ontstond weerstand op de pragmatische invulling van de te volgen stappen bij de procesbegeleiders. Achteraf leek er meer tijd nodig om de te nemen stappen te zetten.

Vervolgens is er door Zorgbelang met twee van de lokale procesbegeleiders (Leiden en Den Haag) afzonderlijk gesproken om als nog de lokale situatie in beeld te brengen en daar afspraken op te maken. In Alphen aan den Rijn is in een gezamenlijke afspraak met de WSD en de wijkregisseur een start gemaakt met de burgerbetrokkenheid.

3. Alphen aan den Rijn

3.1. Opbrengst Overleg Burgerbetrokkenheid Alphen aan den Rijn, 19 november 2018.

Aanwezig waren: Suzan van der Pas, Léon Koek, Abdelghafour Ahali, Vivian, collega van Suzan, Marielle van Esch.

Er wordt al veel gedaan op het gebied van gezondheid, hoe gaan we aansluiten bij wat er al is en hoe maken we daar een integraal verhaal van is de vraag van Abdel. De vraag is wat de problemen zijn waar in de wijk tegen aan wordt gelopen in het kader van gezondheid. Hij verwacht dat het CJG, de huisartsenpraktijken en anderen daar veel informatie over hebben. De vraag (die ook al vaker in de projectgroep benoemd is) is wanneer we de kwantitatieve gegevens in het proces gaan inzetten.

Het Plan van Aanpak voor Burgerbetrokkenheid in de wijk Alphen Noord is als volgt.

A. Planning.

1. Mariëlle legt **afspraken** vast van dit overleg. Stuur zowel het Schema ontwikkelen aanpak lokale burgerbetrokkenheid Wijzer-in-de-Wijk en Inventarisatie bewonersnetwerken in de wijk naar Abdel. Hij belooft ze verder in te vullen voor de wijk Ridderveld.
2. **5-12-2018:** 8.30-11.00 Expeditie door de wijk per auto onder leiding van Abdel. Abdel neemt ons vanaf het gemeentehuis vanuit de oranje balie 2,5 uur mee door de wijk.
3. Op 12-12 en 20-12 vinden er twee bijeenkomsten plaats met professionals waarin in ongeveer 20 minuten ons project wordt geïntroduceerd.
12/12-2018: 13.00-14.30 uur professioneel overleg Planeten/Edelstenenbuurt, Locatie Buurtbedrijf aan de Briljantstraat 5, Alphen aan den Rijn.
20-12-2018: 10.30-12.00 uur professioneel overleg Oudshoorn/Ridderveld, Locatie De Bron aan de Troubadourweg 3, Alphen aan den Rijn.
Doel van deze bijeenkomst: introduceren project en commitment en draagvlak creëren. Vragen wie er vanaf februari daadwerkelijk betrokken wil zijn.
4. **16-1-2019:** 9.30-11.00 vervolgbijeenkomst.
Doel van deze bijeenkomst: evalueren beide introductieactiviteiten en bepalen hoe verder.
5. **Begin februari:** opnieuw een bijeenkomst met professionals.
Doel van deze bijeenkomst: actualiteit en wat er speelt in de wijk bespreken met de professionals.

B. Proces 'Het is geen zoektocht, het is een reis'.

De reis begint op 12 december met de eerste bijeenkomst met professionals en eindigt eind april met uitloop van ongeveer een maand. Het moet mogelijk zijn te beginnen met wat er nu is. Onderweg is ruimte om bij te sturen. Tijdens de reis zullen zowel de thema's als doelgroepen duidelijk worden.

Tijdens het overleg wordt duidelijk dat het niet wenselijk/mogelijk is om in twee sporen met enerzijds professionals en anderzijds burgers te praten. Het een volgt hier uit het ander.

1. Professionals.

- a. Introductie op 12 en 20 december, creëren van commitment en draagvlak en bevragen op 'Wicked Problems' om zo te verleiden tot betrokkenheid. Waar zouden

de professionals hun tanden in willen zetten waar ze dat nu niet kunnen/in de gelegenheid zijn.

- b. Evaluatie van de bijeenkomsten van 12 en 20 december en voorbereiding van de bijeenkomst in februari 2019. Wat wordt met professionals de volgende stap.
- c. 2^e Bijeenkomst in februari 2019 waarin de professionals bevraagd worden op de actualiteit in de wijk en waar naar hun mening aan gewerkt zou kunnen worden.

2. Burgers.

- a. Betrekken van **georganiseerde burgers**.
Volgt uit het bevragen van de professionals.

- B. Betrekken van **ongeorganiseerde burgers**.

3.2. Op expeditie door Ridderveld.

Inleiding.

Woensdag 5 december 2018 zijn we met Ido de Vries, Suzan van der Pas, Vivian Wijsman, Ilse Storm en Mariëlle van Esch meegenomen door Abdelghafour Ahalli. Abdel heeft ons gevraagd naar de impressie die we hebben opgedaan tijdens ons bezoek aan de wijk Ridderveld. Onze projectgroep heeft leden uit verschillende disciplines en werkvelden en is, net als de wijk Ridderveld, een divers gezelschap. Wij hebben verschillende indrukken opgedaan die hieronder zijn weer gegeven.

Verzamelde indrukken van Mariëlle, Vivian en Ilse.

Abdel heeft ons in een twee uur durende rit meegenomen in de wijk. We hebben opeengepakt met zijn 6-en in de auto de verschillende buurten gezien, gebouwen ontdekt, voorzieningen gespot en korte verhalen gehoord over plekken en de bewoners. Het was een grijze dag en erg stil op straat. Verschillen tussen bewonersgroepen zijn benoemd en Abdel heeft maatschappelijke segregatie bij ons onder de aandacht gebracht. Veel problematiek speelt zich achter de voordeur af en is dus niet zichtbaar behalve voor iemand die de goede contacten heeft. Historie en actualiteiten zijn besproken door Abdel. Het was mooi om te horen over Abdel's idealen: een gedeelde toekomst voor alle bewoners van de wijk en een bijdrage leveren aan het geluk van de bewoners van de wijk. Mooi om te zien hoe hij die idealen praktisch invult. We zijn er benieuwd hoe de wijk er op een mooie zomerdag uit ziet.

Wat we geleerd hebben is dat Ridderveld ten eerste omschreven kan worden met het woord diversiteit. Zowel in de bewoners als in de gebouwen en de fysieke omgeving. En ook in de actualiteiten die spelen. Zie ook onder in het schema wat een van ons heeft ingevuld. We hebben verder o.m. geleerd dat de verzuiling onder de christenen overstegen is waar verzuiling in andere religies aan de orde is. We hoorden dat de behoefte aan het conformeren aan regelgeving funest kan zijn voor initiatieven van bewoners. En dat er trauma's bestaan die nog verwerkt moeten worden.

Er zijn 3 belangrijke uitdagingen in de wijk en jeugd is de belangrijkste. Zowel het perspectief en de kansen voor de toekomst, de identiteit van de jeugd en de 80% mbo-scholen: alles verdient aandacht. Op dit moment is er daardoor voor jongeren geen startkwalificatie voor de arbeidsmarkt, de vacatures matchen niet met vraag. Op een na belangrijkste is de uitdaging om maatschappelijke segregatie tegen te gaan. Samen werken aan een gedeelde toekomst vanuit een gedeelde ethiek/moraal, met in ieder geval een minimum van normen en waarden van waaruit samen gewerkt kan worden. Als derde belangrijkste uitdaging ziet Abdel de emancipatie van migrantenvrouwen. Hij wil graag investeren in een stille revolutie waarvan hij voorziet dat die veel te weeg gaat brengen voor de samenleving en kan zorgen voor verbindingen in de wijk.

De uitdaging voor professionals is meer de taal te gaan spreken van de bewoners in de wijk. Inwoners kunnen niet altijd uit de voeten met termen als bijvoorbeeld 'eigen kracht'.

Abdel: *'inwoners met weinig geld doen al veel vanuit eigen kracht, zoals de boodschappen en klussen, terwijl mensen met meer geld juist dingen uitbesteden en niet hun eigen kracht inzetten, dus wie staat nu in zijn eigen kracht?'*

Impressie van Susan.

Stilte op de straat

De plantsoendienst werken aan het groen

Portiekjes en beton

Waar ontmoeten wij elkaar

Op de trap naar huis, op de galerij

Zien wij elkaar op het sportveld?

Stilte op straat

Het begint te regenen

Alleen of samen

Huismeesters zien het allemaal

Kennen en gekend worden

Wie hoort bij wie, waar hoor ik bij

Allemaal anders, opzoek naar kansen

Stilte op straat

Indrukken Ridderveld door Ido de Vries, nav de rondreis op 5/12:

Verhalen en mensen, leven in Ridderwijk.

Domein	Welke thema's?
Gezondheid en leefstijl	Qat gebruik; drugs en alcohol zoals te verwachten is in een middelgrote stad. Verschillende groepjes die sporten. Sportscholen in de wijk. Enkele plekken met overlast door alcohol. Bewegingsarmoede?
Voorzieningen	Alle voorzieningen zijn in Ridderveld aanwezig. Voor jong én oud. En hebben niet alleen een wijk- maar ook een stedelijke functie. In sommige gevallen kan de kwaliteit beter.
Sociale omgeving	Segregatie tussen witte en andere Nederlanders en statushouders. De wijk is heel divers qua inkomen en SES. Geen tot nauwelijks ontmoeting tussen verschillende groepen.
Fysieke omgeving	Flats, eengezinswoningen, dure woningen en huurwoningen. Het is een fysiek gemengde wijk. Met redelijk veel ruimte en goudenrandjes. Een aantal flats zijn verzamelpunten van diverse problemen. Starterswoningen en goedkope

	huurwoningen. Veel groen tussen de flats. Het groen is vaak van goede kwaliteit. Maar kan beter gebruikt/genoten worden.
Participatie	Groepen actieve allochtone moeders worden steeds belangrijker voor het leven in de wijk. Jongeren van kleur kunnen minder meedoen, omdat zij geen startkwalificatie hebben en het onderwijs hen ook niet includeert en betreft. Vooroordelen bemoeilijken mee-doen. Participatie vanuit moskeeën en kerken.
Bevolking	Divers: 64 nationaliteiten, bijna de helft van alle bijstandsgerechtigden van Alphen, woont in Ridderveld (rond de 470). Gesegregeerd: geen contacten tussen groepen. Somalische bewoners worden aangesproken door tweede generatie Marokkaanse bewoners. Buurten met veel jonge gezinnen. Stille buurten waar bewoners onzichtbaar en onbereikbaar zijn voor steun- en hulpverlening.
Positieve gezondheid	Dagelijks functioneren: dankzij huismeesters gaat dat vaak goed. Wijkagent heeft een inlooplek in een van de flats. Meedoen: problematisch voor kinderen en jongeren van kleur en voor gezinnen met lage inkomens. Kwaliteit van leven: super-divers van rijk en eenzaam tot arm en gezellig Zingeving: voor jongeren (mede door discriminatie en uitsluiting) en voor eenzame bewoners is dat een moeilijk thema Mentaal welbevinden: er is een groep bewoners met ggz problematiek die het redt. Er is een groep die eenzaam en ongelukkig is.

3.3. Wat is er gedaan door Zorgbelang

Op 3 december heeft er een oriënterend gesprek plaatsgevonden tussen Zorgbelang en de wijkregisseur om de inventarisatie te maken van de bewonersnetwerken in de wijk. Hoewel een geanimeerd gesprek volgde, lukte het niet dit schema in te vullen. De wijkregisseur had de behoefte uit te gaan van de verhalen van wijkbewoners en liet weten dat de wijk niet zomaar in wat schema's was in te delen. Hij verwees naar de 'wijkexpeditie' die we gezamenlijk zouden gaan doen op 5-12-2019 en waar het verslag bovenstaand is bijgevoegd.

Zorgbelang heeft naar aanleiding van de informatie uit de rondleiding een voorstel gedaan voor een selectie van te bevragen doelgroepen voor Alphen aan den Rijn in een bijeenkomst met de WSD op 12-12-2019. Dit voorstel is besproken met de procesbegeleider. In maart 2019 zijn de te benaderen groepen vastgesteld (vrouwen met een migrantenachtergrond, mensen met een lage SES, ouderen, jongeren en verwarde personen) en kon met de werving via de professionals worden begonnen.

Zorgbelang heeft 4 focusgesprekken gevoerd:

- a. met jongeren uit de wijk
- b. met vrouwen met een migrantenachtergrond
- c. met mensen uit de wijk met een lage sociaal economische status
- d. met ouderen

De werving is gegaan via de procesbegeleider van de gemeenten en de professionals in de wijk. Tijdens het schrijven van deze notitie staat er nog 1 gesprek op de planning: een groepsgesprek met meiden uit de wijk. In het gesprek met de vrouwen met een migrantenachtergrond bleek onvrede over het feit dat we vanuit het project wel met de mannelijke jongeren hadden gesproken, maar niet met de vrouwelijke jongeren. Dit onderscheid werd duidelijk gemaakt en de noodzaak tot een gesprek werd benadrukt. **Uiteindelijk** bleek in gesprek met de procesbegeleider van Alphen dat de doelgroep verwarde personen niet meer relevant was.

3.4. Rapportage Burgerbetrokkenheid Alphen aan den Rijn voor Wijzer in de Wijk.

Deze is beschikbaar gesteld aan de procesbegeleider van Alphen aan den Rijn.

Over de interviews

1. Het interview met de jongeren van Buurtbedrijf de Edelsteen.

Wat valt er op.

Deze groep bestaat uit actieve, sportieve jongeren (jongens). In een rustig en weloverwogen gesprek vertellen ze over wat ze bezig houdt op het gebied van gezondheid. De jongerenwerker van het centrum is bij het gesprek aanwezig en bespreekt ook zijn spinnenweb. Alle jongeren beoordelen de kwaliteit van hun leven met een 7,5 of hoger.

De groep is zeer bereid nog eens mee te praten over de gezondheid in de wijk mocht dat gewenst zijn.

Dimensies waar zij aan zouden willen werken:

- Mentaal welbevinden: soms is het lastig, dat wordt beaamt door een ander die daar nog aan wil werken. Iemand noemt communiceren moeilijk, begrijpen wat de ander bedoelt en andersom. Een andere jongere kan in de communicatie niet met iedereen overweg en houdt wat afstand.
- Zingeving: Er wordt door twee jongeren gesproken over het feit dat zaken soms moeilijk te accepteren zijn. De jongerenwerker zou graag de juiste balans vinden tussen werk en privé en zou graag werken aan het bereiken van idealen.
- Dagelijks functioneren: bij twee van de jongeren en de jongerenwerker komt omgaan met tijd naar voren als een punt waar zij aan zouden willen werken.

Wat zijn verbeterpunten/aandachtspunten.

- Beeldvorming over jongeren in de wijk. De media hebben daar een rol in. De jongeren zijn op straat. Daar hebben veel mensen een mening over (facebookgroep, angst). Jongeren voelen zich bekeken. Gaan elders uit om te zorgen dat ze niet in de gaten worden gehouden of in de problemen komen.
- Politie en jongeren gaan om de tafel met elkaar om verbeterpunten te bespreken. Praten met de jongeren in de wijk i.p.v. over hen. Daarin zou de bejegening een onderwerp kunnen zijn.
- Buurtbewoners en jongeren gaan om de tafel met elkaar om verbeterpunten te bespreken. Praten met de jongeren in plaats van over hen (op facebook of via de politie).
- Is er een aanbod voor jongeren in het buurtbedrijf op het omgaan met tijd. Zo nee, overweeg dit aan te bieden.
- Idem voor zingeving/mentaal welbevinden.
- Idem voor communicatie apart. Hoe doe je dat nou goed?

2. Het interview met de groep vrouwen van Stichting vrouw.

In dit interview wordt tijdens het bespreken van de spinnenwebben over de dimensies van positieve gezondheid het volgende gezegd.

- Lichaamsfuncties.
Meer sporten, werken aan conditie wordt 5x genoemd. Slecht eten 2x. Iemand heeft hernia. 2 vrouwen hebben diabetes en iemand heeft hoog cholesterol.
- Mentaal welbevinden
Er zijn zorgen om kinderen.
- Zingeving
Veel vrouwen geven dit een hoge score. Wel zegt iemand te willen werken aan het bereiken van idealen.
- Kwaliteit van leven
Moeilijk om dit te ervaren als de met familie nog steeds in Syrië is. Wonen kan bij twee vrouwen beter. Een vrouw is hoog opgeleid in Syrië, hier kan ze geen passend werk vinden en moet ze bloemen stickeren om mee te doen.
- Meedoen.
Voor veel van de vrouwen en dochters in de wijk is discriminatie realiteit. Ondanks hard werken en veel inzet lukt het niet om te solliciteren bijvoorbeeld.
- Dagelijks functioneren.
Beter voor zichzelf zorgen is onderwerp van gesprek. Omgaan met geld wordt 3x genoemd. Overbelast raken door de vragen van familie en geen nee kunnen zeggen wordt 3x genoemd. Vrouwen ervaren veel druk.

Aandachtspunten/verbeterpunten.

- Voorzie in de brede behoefte aan bewegen en sporten o.a.:
- Sportgelegenheid voor vrouwen waar zonder hoofddoek gesport kan worden. Dat betekent zonder mannen en de mogelijkheid om naar binnen te kijken als de vrouwen aan het sporten zijn.
- Veel behoefte aan betaalbaar zwemmen voor vrouwen op tijden die passen.
- Wandelen met andere vrouwen wandelclub.
- Voorzie in laagdrempelige informatie over gezondheid, bijvoorbeeld over chronische ziekten als diabetes
- Voorzie in voorlichting over het aanbod op het gebied van gezondheid (weet iedereen dat er diëtistes zijn).
- Voorzie in trainingen/cursussen op het gebied van zelfontplooiing.
- Reik meerdere malen per jaar uit naar de vrouwen in de wijk. Ga in gesprek met hen in plaats van te praten over hen.
- Zorg dat je als instantie een betrouwbare gesprekspartner bent. Zeg wat je doet en doe wat je zegt in de communicatie naar de vrouwen toe. Probeer in de communicatie de brug te slaan naar de vrouw met wie je in gesprek bent. Probeer in duidelijke taal te communiceren. Maak gebruik van de tools die er zijn: tolken enz.
- Voorzie in projecten die vrouwen leren hoe te communiceren met artsen/apothekers en andere instanties over onderwerpen die belangrijk zijn.
- Voorzie in een vertrouwde ontmoetingsplek om in de behoefte elkaar te ontmoeten te voorzien. Dan kan ook duidelijk worden waar behoefte aan is in de wijk.
- Biedt om te beginnen passende activiteiten voor vrouwen aan over eten en gezondheid. Eten verbindt deze doelgroep. Geef de vrouwen hierin de regie.
- Geef aandacht aan de meisjes in de wijk. Praat behalve met de jongens, ook met hen.
- Besteed aandacht aan een goede opvoeding en opvoedingsondersteuning. Stel de moeder daarin centraal.

3. Het interview met mensen met een lage SES.

Dit gesprek heeft plaatsgevonden met mensen waarvan een groot gedeelte de Nederlandse taal niet machtig is. Er waren zo'n 4-5 vertalers aanwezig. Dat maakte dat er sprake was van een grote vertraging in het gesprek doordat er heen en weer vertaald werd tussen het Arabisch en Nederlands. We hebben veel op elkaar gewacht. Er werd vaak door elkaar heen gepraat en mensen liepen in en uit. De sfeer was zeer goed en hartelijk.

Wat valt er op.

Ik heb gesproken met de mensen uit Syrië: getraumatiseerde mensen met veel emoties. Het vertrouwen ontbreekt bij hen.

Er wordt een groot verschil tussen de Arabische cultuur en Nederlandse cultuur ervaren. Niet alleen de taal, maar ook de schaamte in de Arabische cultuur over persoonlijke zaken. Er wordt niet gepraat over problemen.

Aandachtspunten/verbeterpunten.

- Maak het bestaan van stg. Vrouw bekend
- Check of er een laagdrempelig aanbod is van sport voor islamitische vrouwen. En zo nee, maar daar een aanbod op: gescheiden van mannen en zo dat er niet naar binnen gekeken kan worden. Dan kan de hoofddoek af en kan er vrijer gesport worden.
- Maak bij het sporten kinderopvang mogelijk –via een systeem van zelforganisatie of anderszins- en geef daar bekendheid aan. Dan worden meer vrouwen bereikt.
- Knap het winkelcentrum uit de wijk op en maak het weer veilig. Het zou de ontmoetingsplek in de wijk kunnen zijn met gezellige winkels en een goede sfeer.
- De vrouwen in het gesprek pleiten voor een voorziening waar mannen elkaar kunnen vinden om met elkaar te praten over wat hen bezig houdt. Vooral ook om het over problemen te hebben. Het is nodig eerst bij de mannen te inventariseren of deze behoefte bestaat. Reik uit naar de mannen in de wijk en organiseer een open gesprek hierover en vraag naar de voorwaarden en kaders die mannen nodig hebben hierin.
- Voorzie in een chill-plek voor de jongeren op straat.

4. Het interview met ouderen in de huisartsenpraktijk.

Dit interview is een gesprek met 4 vertegenwoordigers uit verschillende cliëntenraden. Zij zijn allen van autochtone afkomst. Zij bleken, behalve vanuit een persoonlijke ervaring, op een overstijgende manier naar het invullen van het spinnenweb te kijken. Dat leverde andere informatie op over het gebruik ervan. Zo stelde een van de gesprekspartners voor dat het spinnenweb als instrument gebruikt zou worden in de zorg in de huisartsenpraktijk.

Wat valt op.

- Ziekte/handicap in het gezin wordt als een gemis ervaren in het spinnenweb.
- Er bestaat een zeer negatief beeld over het betrekken van wijkbewoners met een migrantenachtergrond bij activiteiten in de wijk.
- Zingeving: omgaan met verlies heeft voor de gespreksdeelnemers een grote plaats in de ervaring van gezondheid.

- Kwaliteit van leven: de wijk wordt helemaal volgebouwd. Er komen steeds meer auto's. Dat komt de leefbaarheid niet ten goede. In sommigen gedeelten van de wijk zijn veel financiële problemen.
- Sociale contacten: het is moeilijk in contact te komen met mensen van een andere cultuur. Hoe zijn gebruiken en gewoonten bij de wijkbewoners?
- Men ervaart dat het nodig is dat wijkbewoners meer verantwoordelijkheid nemen voor zichzelf.

Aandachtspunten/verbeterpunten.

- Onderzoek wat de mogelijkheden zijn voor een gezamenlijk gesprek tussen de verschillende groepen uit de wijk. Zo zou wederzijds begrip kunnen ontstaan.
- Onderzoek wat de voorwaarden zijn voor gezamenlijke activiteiten voor verschillende groepen in de wijk.
- Houdt de fysieke omgeving van de wijk leefbaar.
- Bied hulp bij financiële problemen aan in de vorm van Schuldhulpmaatjes o.i.d. Leer daarnaast mensen zelf goed met geld om te gaan. Begin bij de jongeren hiermee.

Observaties interviewer.

De kloof tussen mij als gesprekspartner –autochtoon, 52 jaar, vrouw- en de mensen met wie ik in gesprek ging in het gesprek met de mensen van de doelgroep lage SES werd door mij duidelijk ervaren. Ik kon niet gemakkelijk in gesprek met de mensen van de buurt. Het duurde lang voordat zij mij begrepen en het duurde lang voordat ik hen kon begrijpen omdat bijna alles vertaald moest worden. Daarnaast viel op dat in het enige gesprek waarin alleen autochtone bewoners van Alphen aan het woord kwamen er een zeer negatief beeld bleek te bestaan over contact maken en betrekken van de allochtone wijkbewoners in de wijk. Deze groep bleek meer in overstijgende zin over de problemen in de wijk en het spinnenweb te willen praten dan in persoonlijke zin. Als interviewer kan ik me voorstellen dat er tussen beide groepen in de wijk een grote communicatiekloof aanwezig is.

4. Leiden

4.1. Opbrengst overleg Burgerbetrokkenheid Leiden, 21 november 2018.

Aanwezig waren: Karin Fahner en Mariëlle van Esch.

Er is in de zomer van 2018 in Stevenshof al een slag gemaakt in het indelen van bewoners in groepen op het onderwerp gezondheid of op aanwezigheid in de wijk. Er is al een groep bewoners benaderd. Met hen is gesproken over wat er speelt in de wijk. En of zij betrokken willen zijn bij een wijkgerichte aanpak. De voorzitter van de wijkvereniging (Dhr. Derogee) maakt zich hier zeker ook hard voor.

Kick-off Stevenshof Vitaal.

Er is een kick-off voor dit project afgesproken op 4-12-2018. Bewoners kunnen dan vragen stellen aan de wethouder en Zorg en Zekerheid in de persoon van Juliëtte Neomagus. Beiden financieren het project Vitaal Stevenshof. Reos is de projectleider. In dit project worden de elementen van Wijzer in de Wijk toegevoegd. Dhr. Derogee houdt hier een praatje vanuit de bewoners. Hij is de voorzitter van de wijkvereniging en een belangrijke persoon in de wijk. Aan alle professionals die zijn uitgenodigd is gevraagd een wijkbewoner mee te nemen. Het wordt een open bijeenkomst.

Bewonersnetwerken.

We bespreken de lijst die Karin heeft gepresenteerd op de bijeenkomst m.b.t. burgerbetrokkenheid op 12-11-2018. Er staan verschillende groepjes en clubjes mensen op. Karin zegt toe de lijst op te sturen aan Mariëlle en bij collega's te checken of de actuele gegevens op de lijst staan of dat er meer op hoort.

Professionals.

De professionals in de wijk zijn erg betrokken. Er gaat al veel goed op dat gebied maar er is ook weerstand bij de professionals. Vragen als "doe ik het wel goed, moet ik straks iets anders doen, we hebben het al zo druk" spelen een rol. Mariëlle oppert het idee de professionals te bevragen op wat actueel is in de wijk. Wat is de ervaren (gezondheids)problematiek.

Actualiteit.

Langs de Stevenshof wordt een nieuwe snelweg aangelegd: de Rijnlandroute tussen de A4 en de A44. Dit besluit heeft in de wijk veel opgeroepen. Er komt een tunnel. Men vraagt zich af wat dit gaat betekenen voor het wonen in de wijk en dan met name op het gebied van luchtkwaliteit en geluidsoverlast. Karin zou graag een groep bewoners actief benaderen op dit onderwerp.

Voorstel Zorgbelang m.b.t. burgerbetrokkenheid.

In overleg en samenwerking met de WSD is in Alphen in eerste instantie het voorstel gedaan om in twee sporen te werken: de WSD zou de professionals bevragen. Zorgbelang zou met de burgers aan de slag gaan. In Leiden zouden we eenzelfde benadering kunnen kiezen. Met de burgers aan de slag gaan alleen op basis van de ingevulde schema's van 12-11-2018 lijkt echter te mager. Mariëlle zou graag eerst informatie van professionals verkrijgen over wat zij ervaren wat actueel is in de wijk en waar zij zien dat een verbeterslag gemaakt zou kunnen worden. Wat is het meest urgent. Waar zouden zij in ondersteund willen worden. Waar komen ze nu niet uit. In samenwerking en overleg met de WSD zouden we af kunnen spreken wie dit gesprek met de professionals gaat voeren. Met deze informatie in het achterhoofd kan gezamenlijk (procesregisseur, Zorgbelang, WSD) een keuze gemaakt worden met welke bewoners gepraat gaat worden. Belangrijk is de Wijkregisseur (Marco

Versluis) hierbij te betrekken. De daarop volgende stap is bepalen op welke manieren open en op basis van positieve gezondheid in gesprek wordt gegaan met welke groepen.

In gesprek met Karin Fahner 28 november 2018.

1. Besloten om aanwezig te zijn op de kick-off van Stevenshof Vitaal. Doel is een eerste contact te maken met bewoners. Bewoners bevragen op de redenen van hun betrokkenheid/aanwezigheid. En een eerste start maken met het werven van bewoners t.b.v. het project.
2. Ik leg contact met Ingrid Stegeman, wijkwerker en Marco Versluis (wijkregisseur) om zo mijn informatie compleet te krijgen (twee in te vullen documenten). Karin stuurt de gegevens van deze mensen naar me op zodat ik ze voor dinsdag 4/12 (kick-off) kan benaderen.

4.2. Verslag gesprek Mariëlle van Esch met Marco Versluis (wijkregisseur) en Ingrid Stegeman (wijkopbouwwerker), 10-1-2019.

We hebben een indicatorenset als start bepaald in de stuurgroep van 10-12-2018 van Stevenshof Vitaal. Vervolgens zijn er prioriteiten benoemd. Ingrid Stegeman was aanwezig bij deze stuurgroepvergadering.

Mijn vraag in dit gesprek aan beide functionarissen is wat zij zelf als aandachtspunten in de wijk ervaren. Ik gebruik de 6 domeinen van positieve gezondheid om hen te bevragen om zo onderscheid te kunnen maken tussen de indicatorenset en prioriteiten in de stuurgroep en de antwoorden van Marco en Ingrid.

1. Lichaamsfuncties.

In de wijk wonen veel hardwerkende vakmensen. Bijvoorbeeld een loodgieter of bouwvakker. Mensen die op latere leeftijd fysieke problemen krijgen. Er wonen werkloze mannen die vaak klachten hebben. Gespreksonderwerpen in deze groep zijn ook deze klachten. De leeftijdsgroep 40-60 jaar zijn het best vertegenwoordigd. Over 20 jaar zal zich daarom een probleem vormen onder deze toekomstige ouderen. Verder zijn de 80-90-jarigen de mensen die zichzelf niet oud vinden. Zij voelen zich 60. Het idee is dat jongeren naar de wijk verhuizen. In de werkelijkheid is dat niet zo. In de jaren '80 zijn hier vele mensen komen wonen die toen 24-34 jaar waren. Daar zijn er veel van gebleven. De populatie bestaat uit gezinnen. Er is wel wat gebouwd voor ouderen, zo'n 300 woningen. Deze zijn speels gebouwd. In de Dobbengarde wonen veel ouderen. In de 50+woningen wonen nu 80+ers. Er worden overigens nu wel jongeren in toegelaten. De grootste groepen zijn de 40 tot 54-jarigen en de 55 tot 64-jarigen. Over het algemeen wonen er niet de hoogopgeleide mensen. Sommigen doen ongezond werk. Veel meer zittend werk. Stevenshof is niet speciaal een gezonde wijk. Dit kan veel beter. Er heerst een stereotiep beeld van de bewoners hier: het zijn arbeiders. Er zijn veel mogelijkheden tot ongezond eten. Een sjeffie er bij. Dit beeld bestaat zo. 'Het niveau Leids is hoog'. Over het algemeen is het een blanke, witte wijk. Er wonen wel mensen uit andere landen, maar er is bijvoorbeeld geen populatie van Marokkanen of Turken. Mensen zoeken elkaar onderling op. Er zijn allerlei clubjes, bijvoorbeeld de Vitalityclub 50+: beginnen op 5 werkdagen de dag met sporten. Een vrijwilliger geeft deze training en is bewoner van deze wijk. Zijn vrouw doet ook mee. 15 mensen doen er mee. Het vind plaats in het Buurthuis en wordt ervaren als een uurtje bewegen, bewegen met vriend(innen).

2. Mentaal welbevinden.

De wijk heeft een klap gehad van de crisis; armoede speelt een rol. Ouderen geven hun kinderen bijvoorbeeld een plek om te wonen omdat zij hun huis niet meer hebben. Aanvankelijk zijn mensen opgeleid, hebben een carrière gehad en zijn vervolgens in de crisis werkeloos geworden.

Er zijn veel vechtscheidingen in de wijk. Op de scholen wordt dat gemerkt op het schoolplein waar conflicten worden uitgevochten. Dit heeft zijn weerslag op de kinderen en de scholen moeten er mee dealen.

3. Zingeving

Stevenshof is een wijk als alle andere. Er worden steeds meer activiteiten georganiseerd. De wijk is een goede voedingsbodem. Een groot Halloweenfeest bijvoorbeeld. Of een wijkfeest. Daar wordt dan wel weer gevochten. Steeds meer mensen hebben wat. Zoals Borderline. De buurt is echter tolerant. Alles komt hier voor. Het is een echte stadwijk.

4. Kwaliteit van leven

Men is tevreden met de woningen die er zijn. Het bewonersaantal krimpt. Dat heeft te maken met dat mensen in hun woning blijven wonen en dat de kinderen het huis uit gaan. Er is geen buurtgevoel of trotsheid op het wonen in Stevenshof. Omdat te stimuleren is een actie gestart om de eigenheid van de wijk te bevorderen. In die actie hebben bewoners het Koeienveld benoemt. Het winkelcentrum is opgeknapt. De beleving van de bewoners wordt als volgt benoemd: 'met mij gaat het goed, maar het kan echt beter met de Stevenshof'. Er heeft 3x een artikel over in de krant gestaan. Men is blijven mopperen over de Rhijnlandroute. Men ervaart dat men niet voor elkaar krijgt wat men wil. Zo was er veel protest tegen de van der Valk-toren. Iedereen is gemobiliseerd om te protesteren. Er is verbondenheid. Men heeft het hart op de tong. Samen actie voeren tegen een aantal zaken op een heftige manier. Veel aanhang onder de PVV. En ervaren wordt dat Stevenshoffers ook een grote mond hebben op andere plekken dan in de wijk. 'Hier is Zwarte Piet echt zwart'.

5. Meedoen

Er zijn 2 actieve groepen.

- a. Maria Rutgersweg. Dit is een langere straat. Zij faciliteren bewonersavonden en dat doen ze zelf. Bridge-avonden, een nieuwjaarsborrel, een concertje (piano, viool, zelfstandig georganiseerd). Dit zijn hoogopgeleiden, het betere gedeelte van de wijk. Daar staan ook wat grotere, mooiere woningen. Deze mensen zijn niet echt rijk. Als je echt geld hebt, dan vertrek je uit de wijk.
- b. Ouderen, Leidse Senioren Stevenshof. Zij zitten bij Radius (welzijn voor ouderen). Radius bezoekt iedereen vanaf 65+. Zij sturen brieven waarmee je je kunt aanmelden. Er zijn geen signalen dat mensen niet gezien worden, er is geen aanleiding om hierin actie te ondernemen. Het is begonnen met een internetcafé. Er zitten een paar bevlogen mensen bij. Bijvoorbeeld Fred van Hees. Die is overal bij. Is heel erg bij zijn leefomgeving betrokken. Gepensioneerd.

In het buurthuis:

- a. Op zondagmiddag speelt er een bandje in het Buurthuis. Hetzelfde bandje wat in de jaren 70 samen speelde. Een hele levendige oudere groep mensen.
- b. Een bridgeclub van 60-jarigen speelt er.

- c. Wijkacademie om over opvoeden en opgroeien te praten. Dit zijn allemaal vrouwen. Ouders met jongere, maar ook oudere kinderen.

6. Dagelijks functioneren

De wijk loopt leeg. Elke dag staat er een file voor wie voor 9 uur uit de wijk weg wil. Wie overblijft zijn degenen die niet fulltime werken. 's Avonds loopt alles weer vol. 'Nachts is er niets te doen. Wat hangjongeren, maar verder is het rustig. Vroeger vonden er met oud en nieuw hele veldslagen plaats. Zelfs de ME is toen geweest. Stevenshof heeft een onstuimig verleden. Dat beeld is er nog steeds. Terwijl er nu niet meer veel aan de hand is. Wel wordt er vanaf begin december vuurwerk afgestoken. Er is een woonwagenkampje. Een familiegroep waar je verder niets van hoort.

Aan het einde van het gesprek zijn Ingrid en Marco bereid contactgegevens te benaderen mensen te verstrekken. Er is een facebookgroep, Ingrid beheert die. Functie is elkaar informeren en de wijk op de hoogte houden.

Geschreven door Marielle van Esch, projectleider Zorgbelang Inclusief, 24-1-2019.

4.3. Wat is er gedaan door Zorgbelang.

Naast het gesprek met Marco Versluis en Ingrid Stegeman heeft Zorgbelang gesproken met Just Eekhof, lid van de programmagroep Stevenshof Vitaal en huisarts in de wijk en hem gevraagd naar de actualiteit in de wijk Stevenshof om zo te komen tot een goede keuze voor de te betrekken bewoners bij de burgerbetrokkenheid.

De uiteindelijke keuze om in gesprek te gaan met bepaalde burgers is gebaseerd op wat er al gedaan was (analyse van de gezondheidssituatie in de wijk, januari 2018, Wijk sessies Stevenshof Vitaal!), op de beide eerder genoemde gesprekken, de indicatoren zoals benoemd in de programmagroep Stevenshof Vitaal van 10-12-2018 en gespreksvoering met Karin Fahner.

De volgende gesprekken zijn vervolgens uitgevoerd:

1. Focusgesprekken.
 - a. VVR-groep (mensen met symptomen die kunnen leiden tot hart- en vaatziekten en die daarvoor behandeld worden)
 - b. Vitalitygroep (ouderen uit de wijk die met elkaar zelfstandig bewegen/sporten elke werkdag van de week)
2. Interviews.
 - a. 5 ouderen
 - b. 2 ambachtslieden

De werving is gedaan door professionals in de wijk in samenwerking met Zorgbelang. Zorgbelang heeft zoveel mogelijk gefaciliteerd in de werving met herinneringstelefoontjes en tabelletjes in te vullen door de POH's van de huisartsenpraktijk. Het bleek erg belangrijk om te checken of er ruis ontstond in de communicatie rondom de werving. Zo was de intentie om met eenzamen ouderen te gaan praten. Maar wat voor de ene partij een eenzame burger is, hoeft voor de andere partij niet zo te zijn. Uiteindelijk bleken alle ouderen senioren te zijn zonder veel contacten. Maar de een ervoer zichzelf als eenzaam waar de andere helemaal niet zat te wachten op contacten met andere mensen.

4.4. Rapportage Burgerbetrokkenheid Leiden voor Wijzer in de Wijk.

Deze is beschikbaar gesteld aan de procesbegeleider van Leiden.

Focusgroepen

Vitalitygroep.

Aandachtspunten/verbeterpunten Vitalitygroep.

- Groepsleden willen in hun huis blijven wonen.
- Het is moeilijk om na te denken over de toekomst.
- Groepsleden ervaren het als moeilijk/onmogelijk om nog een nieuw netwerk op te bouwen. Willen met de huidige relaties verder.
- Het is moeilijk de Vitalitygroep te laten groeien. Werving, mensen bereiken is erg lastig. Ervaren wordt dat mensen niet willen komen. Wellicht werkt het om met het gezelligheidsaspect van de club naar buiten te treden?
- Er wordt te weinig gepraat over waar het echt over zou moeten gaan. Er is behoefte aan meer echte gesprekken over gezondheid.
- Werving van medebewoners daarvoor wordt als moeilijk ervaren. Ouderen werven moet aan voorwaarden voldoen.
- Gemeente zou meer mee kunnen werken aan het organiseren van evenementen in de wijk door soepeler te zijn met het verstrekken van vergunningen.
- Kan de Leiden Academy iets doen met het idee van gesprekken te voeren in de wijk met als onderwerp een brede kijk op gezondheid?

VVR-groep.

Aandachtspunten/verbeterpunten VVR-groep.

- Het is lastig elkaar te helpen als je allemaal oud bent.
- Een nieuw op te zetten klusjesdienst voor en door bewoners is iets waar deze groep heil in ziet. Om mensen te ontmoeten, maar ook om elkaar te helpen waar het niet meer gaat.
- Meer groen in de wijk, meer bomen.
- Het uiterlijk van de wijk is op veel plaatsen niet aantrekkelijk.
- Goedkoop sporten in de wijk zou mogelijk moeten zijn.
- Communicatie over wat er in de wijk voor activiteiten zijn kan veel beter. Op dit moment is de vormgeving daarvan slecht en gedateerd op inhoud. Een app zou een oplossing kunnen zijn. De huidige app voldoet niet.
- Er is behoefte aan een ontmoetingsplek in de wijk zonder verplicht karakter.
- Er is behoefte aan burenhulp tegen materiaalkosten.

Interviews.

Aandachtspunten/verbeterpunten mevr. R. (ouderen)

- Mogelijkheden tot het leggen van contacten in de wijk. Een kookclub uitproberen misschien?
- Burenhulp over en weer.
- Saamhorigheid verdwijnt doordat 55+-woningen aan jonge mensen worden verhuurd in de vrije sector. Geld verdienen staat centraal. Niet meer de mensen. Het zou goed zijn om ouderen serieus te nemen en niet hun woningen af te nemen.
- Vervoer op maat via de duofiets, als aanvulling op de regiotaxi.
- Uitgaansmogelijkheden, al dan niet met een datingpartner in de wijk.
- Nieuwe activiteiten starten, bijvoorbeeld een gezamenlijke moestuin.

Complimenten.

- Blij met de Kwalitaria.
- De wijk ziet er opgeruimd uit.

Aandachtspunten/verbeterpunten mevr. J.-v. R. (ouderen)**Nodig zijn goede voorzieningen voor ouderen in de wijk, zeker voor mensen die alleen zijn.**

1. Zodat ze zo lang mogelijk thuis kunnen wonen.
2. Thuiszorg en persoonlijke verzorging dichtbij.
3. Passende vervoersvoorzieningen.
4. Activiteiten in de buurt zijn belangrijk.
5. Fysieke buitenruimte veilig voor gebruik door ouderen. Met trottoirs zonder obstakels bijvoorbeeld.

Vragen Zorgbelang:

1. Zijn er speciale voorzieningen voor mensen met (beginnende) dementie.
2. Wat zijn de mogelijkheden voor vervangende hulp als de mantelzorger weg valt. Wat zijn de voorzieningen op dit gebied. Is er bijvoorbeeld een mantelzorgregisseur in de gemeente.

Aandachtspunten/verbeterpunten dhr. D.W., (ouderen)

- Graag de fysieke omgeving zoveel mogelijk hetzelfde houden en dichtbij voorzieningen wonen.
- Langer thuis wonen werkt eenzaamheid in de hand.
- Lastig om mensen persoonlijk te benaderen, je bemoeit je dan met iemands privéleven. Je moet zelf zorgen voor je contacten.
- Het is belangrijk om actief te blijven wil je gezond blijven.
- Wijk moet groen, schoon en veilig zijn. Zowel fysiek veilig als persoonlijk veilig.
- Er wordt snel geklaagd door ouderen.
- Informatievoorziening naar ouderen over activiteiten kan beter. Men weet niet wat er gebeurt op dit gebied.
- Meer horecagegelegenheden in de wijk
- Buurtcentrum kan meer uitnodigend zijn voor mensen die daar geen activiteiten komen doen.
- Matchingsbureau voor individuele vragen waarin ontmoetingen tussen wijkbewoners kunnen plaatsvinden. Een aanbod zonder betutteling.
- Een wandelroute aan te leggen naar het meer.

Complimenten.

De gemeente doet erg haar best om het netjes te houden in de wijk.

Aandachtspunten/verbeterpunten mevr. J. (ouderen)

- Zorg voor activiteiten waarin bewoners hun talenten kunnen uitten.
- Is er een creatieve koppeling te maken tussen activiteiten zodat bewoners die in eerste instantie –maar wel de behoefte hebben- niet meteen het initiatief nemen om te bewegen, dit toch gaan doen.
- Bewoners bij activiteiten betrekken als het ze zelf niet lukt maar de behoefte er wel is.
- Weinig contact met de bureaus.

Complimenten.

- De wijk is netjes. Er wordt goed schoon gehouden.

Aandachtspunten/verbeterpunten dhr. D. (ouderen)

- Dhr. geeft aan eenzaam te zijn. Het zou goed zijn hem te betrekken bij maatwerkactiviteiten. Wil graag iets ondernemen zonder verplichtend karakter.

- Dhr. vindt het leuk om mensen te ontmoeten.
- Dhr. zou het een goed idee vinden deel te nemen aan een belketting om dagelijks te checken of alles goed is.
- Vindt het interessant om over zingeving na te denken.
- Vindt zichzelf gemakkelijk praten en gaat graag in gesprek.

Aandachtspunten/verbeterpunten Dhr. K (ambachtslieden).

- Meer aandacht/begeleiding van de huisarts.
- Kwetsbaarheid door alleen zijn.
- Ontmoetingsmogelijkheden creëren.
- De weg vinden naar bewegingsactiviteiten met gelijkgestemden
- De weg vinden naar kook- en eetactiviteiten met gelijkgestemden
- De weg vinden naar vrijwilligersactiviteiten die passen
- Meer groen in de wijk
- Meer parkeerplaatsen in de wijk
- Uiterlijk van de wijk minder zakelijk, minder industrieel maken.

Aandachtspunten/verbeterpunten dhr. vd. L. (ambachtslieden)

- Er is te weinig ouderenhuisvesting tussen de andere woningen in de wijk.
- De wijk ziet er grijs en oersaai uit.
- De bekendheid van de activiteiten is niet optimaal.
- Meer activiteiten voor ouders met jonge kinderen.
- De individualisering van de maatschappij is zorgelijk.
- Laagdrempeliger, centraler rol van het gezondheidscentrum.
- Meer aandacht voor alleenstaande ouders.

De aandachtspunten en verbeterpunten door de bewoners genoemd vertaald in aanbevelingen.

Allereerst een compliment aan de gemeente voor het onderhouden en schoonhouden van de wijk. Het wordt door bijna iedereen in de gesprekken en interviews genoemd. De wijk wordt goed bijgehouden.

Huisvesting.

- Er is behoefte aan goede huisvesting voor ouderen. Tussen andere bewoners in is goed om de binding tussen generaties zoveel mogelijk te borgen.
- Aansluitend zou het goed zijn thuiszorg en persoonlijke verzorging makkelijk bereikbaar te hebben.

Toekomst

- Het is lastig voor ouderen om over de toekomst na te denken. Is er al een manier om het gesprek aan te gaan daarover. Die wellicht aansluit of overlap heeft met/aan de activiteiten die Radius al uitvoert voor ouderen.
- Zorg voor beleid en activiteiten op het tegen gaan van eenzaamheid. Hoe houd je contact met de ouder wordende burger die eenzaam dreigt te worden.
- Vervoer op maat, naast de regiotaxi zou beter kunnen. Is de duo-fiets ook een optie?

Activiteiten.

- Zorg voor voldoende activiteiten voor ouderen die aansluiten bij de behoefte.
- Mensen betrekken bij activiteiten is lastig. Onderzoek de mogelijkheden voor maatwerk op dit gebied.
- Er is behoefte aan goede gesprekken met diepgang. Gezondheid is een goed onderwerp.

- Zorg voor een manier om goedkoop te kunnen sporten in de wijk.
- De gemeente zou soepeler mogen zijn in het faciliteren van evenementen. Bijvoorbeeld met vergunningen.
- Burenhulp is gewenst, en inzet is nodig van meer bewonersgroepen dan ouderen om het werk gedaan te krijgen. Een vergoeding voor de materiaalkosten zou voldoende moeten zijn.
- Zorg voor een goede communicatie over de activiteiten in de wijk. Dat kan op papier, digitaal, via een app.

Fysieke omgeving.

- De wijk ziet er niet aantrekkelijk uit. Aanpassingen zijn nodig om de sfeer beter te maken. Meer groen is een vraag.
- Maak de buitenruimte veilig voor ouderen.
- Zorg dat voorzieningen in de buurt van woningen zijn.
- Het is fijn dat de Kwalitaria er is. Er zouden meer horecagelegenheden mogen komen.
- Zorg voor een wandelroute naar het meer.

Ontmoeten.

- Zorg voor een voorziening, aanvullend aan wat er al is, die mensen faciliteert in het ontmoeten van wijkbewoners/gelijkgestemden. Deze voorziening zou een niet-verplichtend karakter moeten hebben. Het is lastig om relaties aan te gaan als je ouder bent. Het netwerk wordt kleiner. Er is behoefte aan meer saamhorigheid. Is een wijk-ontmoetingsapp een idee? Het communiceren van wat er al gebeurt in de wijk aan activiteiten om de ontmoetingen te faciliteren is hierin een belangrijke factor.
- Om dit doel te bereiken zouden aanvullend aan wat er al is diverse activiteiten georganiseerd kunnen worden zoals bijvoorbeeld een moestuin of klusjesdienst.
- Om gezinnen met jonge kinderen bij de wijk te betrekken zouden meer activiteiten voor kinderen georganiseerd kunnen worden. Nu zijn zij op zichzelf.

Gezondheid.

- Er is al heel veel en er wordt goed doorverwezen naar de voorzieningen. Maak het gezondheidscentrum echter nog meer en laagdrempeliger de spin in het web/verwijzer voor de dimensies van gezondheid.
- Zorg voor informatie naar ouderen over de (een op te zetten) belketting die er is en een gemakkelijke aansluiting hierbij.
- Zou de huisarts meer uitreikend naar de mensen toe kunnen werken?

Tot slot.

Omdat de bewoners vaak niet op de hoogte zijn van wat er al georganiseerd en gedaan wordt in de wijk zal er enige overlap bestaan tussen de opgehaalde verbeter- en aandachtspunten en de al in de wijk bestaande activiteiten.

5. Den Haag.

5.1. Opzet Burgerparticipatie fase 1 Den Haag.

Geschreven door José Loof, procesbegeleider Den Haag.

Opzet/keuze werkvormenmix

A. Informeren:

We zijn van plan om bekendheid te geven aan wijzer in de wijk en bewoners op te roepen om (eenmalig/structureel) deel te nemen aan de stadspanelenquête. Dit via verspreiding van een (digitaal) wervingsfolder via partners in de wijknetwerken, website gemeente Den Haag en digitale muurkranten (evt. De Zuidwester)

B. Opinie

In het Haagse stadspanel zitten nu 400 bewoners uit Zuidwest. Deze willen we bevragen op hun wensen ten aanzien van het wijkgezondheidsprogramma-in-grote-lijnen. In dezelfde enquête willen we vragen hoe deze stadspanelliden bij het vervolg betrokken willen worden

- Willen ze geïnformeerd worden over (activiteiten die gestart zijn in het kader van) Wijzer in de Wijk?
- Willen ze nogmaals meewerken aan een opiniepeiling?
- Of willen verder meedenken in het burgerpanelgesprek of zelfs langduriger in een adviesraad (resonansgroep) zitting nemen
- Of voeren ze zelf al activiteiten uit die goed passen in een wijkgezondheidsprogramma, c.q. willen ze dit in de toekomst gaan doen en zitten ze **nu al in een wijknet**?

C. Interactie

- o Burgerpanelgesprek
- o Resonansgroep
- o Afhankelijk van representativiteit burgerpanel: 1 á 2 toetsende gesprekken met moeilijk bereikbare bewoners, c.q. sleutelactoren in de wijk die veel met deze bewoners praten

D. Co-creatie:

Al actieve bewoners vragen om mee te doen met de gesprekken met de wijkprofessionals uit de wijknetwerken.

Deze bewoners worden vanzelfsprekend ook uitgenodigd als het gaat om het op de been brengen van de lokale coalitie c.q. het opstellen van het wijkgezondheidsplan 2019-2021

5.2. Planning Zuidwest burger-/professionalsparticipatie

- Voorbereiden stadspanelenquête/publiekscampagne: tot en met 21 dec. 2019
- Stadspanelenquête + start publiekscampagne: 2^e week januari 2020
- Bijeenkomsten met wijkprofessionals: 31 januari en 13 februari 2020
- Burgerpanelgesprek: medio februari 2020
- Resonansgroep: 2 x bijeen gedurende fase 1, begin april en begin september.

5.3. Wat is er door Zorgbelang gedaan m.b.t. burgerbetrokkenheid.

De vragen voor de stadspanelenquête zijn door Stef ten Dam van Steda Onderzoek en Advies gemaakt. Zorgbelang heeft meegelezen/gekeken op de integratie van het concept van Positieve

Gezondheid in de vragen van de Stadpanelenquête. In de enquête waren een aantal groepen ondervertegenwoordigd. Er zijn daarom door Zorgbelang aanvullend twee focusgesprekken gevoerd. Op 9 mei 2019 met een vrouwengroep met veelal een migrantenachtergrond op een vrouwenontmoetingsochtend en op 31 mei 2019 met 5 jongeren van de Jeugdraad Morgenstond. Beide via de Stichting Mooi Welzijn. Werving van de beide groepen vond plaats via de procesbegeleider van de gemeente Den Haag.

5.4. Verslagen focusgesprekken gevoerd in Den Haag.

De verslagen zijn beschikbaar gesteld aan de procesbegeleider in Den Haag.

5.4.1. Verslag groepsgeprek Vrouwen met een migrantenachtergrond Mooi Welzijn, vrouwenontmoetingsochtend, Bentelostraat 53, 2545 NV Den Haag, 9-5-2019.

Geïnterviewden: vrouwen met een migrantenachtergrond

Datum: 9 mei 2019

Interviewer en verslaglegging: Mariëlle van Esch

1. Inleiding.

Mariëlle stelt zich voor en leidt het gesprek in. Wat is de aanleiding voor het gesprek en wat wordt er met de resultaten gedaan.

‘Goedemorgen, ik ben Mariëlle van Esch van het project Wijzer in de Wijk wat we doen in deze wijk. Was een van jullie al bekend met dit project? Ik ga met jullie praten over gezondheid. De gemeente is heel benieuwd naar hoe vrouwen van niet-nederlandse afkomst tegen gezondheid aankijken en hoe jullie daar mee om gaan. We maken voor deze wijk een wijkgezondheidsplan en daar verwerken we jullie ideeën uit dit gesprek in. De gemeente vindt het nl. belangrijk dat er goed naar bewoners geluisterd wordt. Daarom voeren we dit gesprek. Fijn dat jullie er zijn!’

2. Structuur.

Mariëlle stelt een aantal spelregels voor. Daarin komen de structuur van het gesprek, een tijdsplanning en de te bespreken onderwerpen aan bod.

Spelregels:

‘Ik wil voordat we beginnen graag nog even een voorstel voor wat spelregels met jullie doornemen.

- Het is belangrijk dat jullie elkaar uit laat praten.*
- Verschillende meningen en ervaringen kunnen naast elkaar bestaan. Het is niet de bedoeling met elkaar in discussie te gaan, met elkaar in gesprek zijn natuurlijk wel. We willen graag van iedereen horen wat zijn mening is.*
- We gaan zo eerst een kennismakingsrondje doen en daarna komen de volgende thema’s aan bod: a tot en met g noemen.*
- Het kan zijn dat ik jullie soms onderbreek. Ik doe dat niet omdat het niet interessant zou zijn wat je vertelt maar omdat we beperkt tijd hebben en we graag alle thema’s en vrouwen aan bod willen laten komen.*
- Het gesprek duurt ongeveer 1-1,5 uur met een korte pauze in het midden. Kan iets korter, maar ook iets langer zijn.*

Zijn jullie hier mee accoord?’

Bespreken van het maken van een geluidsopname en hoe ik daar mee om ga.

3. Agenda.

a. Invullen spinnenweb positieve gezondheid.

Mariëlle legt uit en begeleidt het invullen van het spinnenweb.

b. Bespreken ingevulde spinnenwebben.

-Een van de deelnemers geeft aan het heel druk te hebben. Niet echt grenzen te hebben.

-Een andere vrouw reageert: vertelt dat het te maken heeft met de tijd waarin we leven. We worden overvoerd met nieuws, media, heel de dag is de telefoon aan. Het wordt een beetje dwangmatig. Als we dit niet zouden hebben zouden we meer rust in ons hoofd hebben

-De oudere generatie is zo opgevoed dat als iemand hulp vraagt je dat ook geeft.

-Dat is iets anders als zelf hulp vragen. Je hoeft maar 1 of twee keer iets te vragen en als je dan nee krijgt, dan trek je je terug en vraag je niets meer.

-Een van de vrouwen heeft veel pijn 's nachts. Ze scoort toch een 7 op lichamelijk functioneren. Ze heeft 3 kinderen en gaat overdag gewoon door. Kan slecht onthouden. Veel sociale contacten. Zorgt niet zo voor zichzelf, maar wel voor haar huis.

-Nog een vrouw heeft drie kinderen, is altijd bezig. Ze voed haar kinderen alleen op. Alle is goed geregeld. Ze kan soms niet goed slapen omdat ze zich af vraagt of alles wel voor elkaar is voor de kinderen en zichzelf. Voelt zich verantwoordelijk voor haar eigen situatie en de situatie van haar kinderen. Pakt dit zo serieus mogelijk op en streeft er naar het zo te houden als het nu is.

c. Pauze

d. Wat denken jullie dat de wijk nodig heeft om te zorgen dat bewoners zo gezond mogelijk zijn en blijven?

Als je kijkt naar hoe jij het spinnenwiel hebt ingevuld, kun je dan iets zeggen over Den Haag Zuid West en wat daar nodig is? Wat is belangrijk voor de bewoners in de wijk?

Geef voorbeelden om te stimuleren tot antwoorden mocht dat nodig zijn:

A	Activiteiten of programma's om lichamelijke gezondheid van mensen te verbeteren					
B	Activiteiten of programma's om de geestelijke gezondheid (zelfredzaamheid) van mensen te verbeteren					
C	Activiteiten of programma's die helpen om je leven meer zin te geven					
D	Activiteiten of programma's die de buurt schoner, mooier, veiliger maken					
E	Activiteiten of programma's die het 'kunnen meedoen' bevorderen, dus sociale activiteiten organiseren, eenzaamheid bestrijden etc.					
F	Activiteiten of programma's die helpen om het dagelijks leven te organiseren, zoals hulp bij geldproblemen, balans werk-vrije tijd, omgaan met (vrije) tijd, etc					

e. Doen jullie al iets in de wijk?

-Een vrouw komt twee maal per week op de vrouwenontmoetingsochtend (dinsdag crea en donderdag vrouwenontmoetingsochtend). Wanneer je dan thuis bent hebt je toch wat te doen (breien en handwerken vanuit de crea). Iedere maandagochtend zit ik op de gym vanuit huis. Iedere woensdagavond spelletjesavond in het huis.

-Na de verhuizing is echtgenoot van een andere vrouw naar een verpleeghuis geplaatst. Het kost moeite om hem los te laten en daarom komt mevrouw op de vrouwenontmoetingsochtend. Haar behoefte is om meer sociale contacten op te doen. Ze wil meer sporten. Wil graag wandelen, Yoga en zwemmen en gezellig bij elkaar zitten met familie. Haar vraag is zijn er groepen waar vrouwen en mannen samen komen? De groep antwoordt dat die er bijna niet zijn.

-Een van de vrouwen gaat dinsdag naar de crea-ochtend, woensdag sporten in Moerwijk en donderdag naar de vrouwenontmoetingsochtend. Thuiszitten is ook niks. Het is op loopafstand van huis. Wil graag contacten op doen. Er zitten leuke dames in de groep waarmee ze goed kan omgaan.

-Een andere vrouw is 4 dagen in de week actief; di en do in deze groep. Op vrijdag is ze in een andere vrouwengroep. Op maandag in een wandelgroep met vrouwen. Mevrouw helpt andere mensen, heeft zieke vriendinnen die ze helpt met boodschappen doen op maandag en woensdag. Mevrouw is bijna nooit thuis. De loopgroep is om in beweging te blijven. Het sociale contact is erg belangrijk. Er zijn 10-14 mensen in deze groep. Op maandag tussen 14 en 16 uur. Er wordt gelopen met bekende mensen, ook in de winter.

-Een ander vrouw zit ook in een loopgroep, maar een andere, twee dagen in de week. Ze doet fitness op een andere dag. En op dinsdag naailes bij Mooi Welzijn. De fitness doet deze mevrouw met haar hoofddoek aan. Er is geen gelegenheid tot apart sporten voor mannen en vrouwen.

-Een vrouw sport zonder hoofddoek in een sportschool met een eigen ingang zonder mannen dus daar kan de hoofddoek af. Je moet daar wel voor betalen (met ooievaarspas 25 euro per maand). Deze sportschool is in de wijk.

-Om te zwemmen kan men in de buurt naar Zwembad Zuiderpark. Gescheiden zwemmen is er nog niet echt succesvol. Het is er wel, maar om aan de wensen rondom gescheiden te zwemmen tegemoet te komen is nog lastig. Er is veel glas, en schoonmakers lopen rond. In de Escamplaan is wel vrouwenzwemmen. Er is echter niets afgesloten. De bhv-er zit in de hal en ze willen geen scherm naar beneden te doen. Het bestuur ervaart dat er al heel veel tegemoet gekomen is. Ze staan toe dat er met boerka en boerkini gezwommen kan worden. Verder willen ze niet gaan.

-Twee van de vrouwen zitten in het BIT (buurt interventie team). Zij lopen eens in de week (donderdagavond) in de wijk rond en dan letten ze op dat alles schoon, heel en veilig is. Je merkt het heel erg als je met rolstoelen loopt, dan is het echt heel erg, dat kan veel beter.

José Loof: Uit de stadspanelenquête is gekomen dat het BIT als zeer belangrijk en dat het belangrijk is om te handhaven. Als het gaat om waar moet in een wijkgezondheidsplan het meest aandacht aan besteed worden omdat het je belemmert in gezond leven dan wordt de veiligheid en de leefbaarheid van de leefomgeving genoemd.

-Een van de vrouwen gaat op vrijdag naar taalles bij Nederlandse mensen. Twee maal per week komt ze op de vrouwenontmoetingsochtend. En een maal per week gaat ze naar de bibliotheek.

-Een van de vrouwen zou graag naar een kookgroep gaan, maar durft dat niet goed. Anderen schatten in dat haar ophalen zou kunnen helpen. Zelf weet ze dat niet goed.

Voorbeelden van programma's opnoemen die al in Zuidwest draaien.

- Diabetes Challenge: enkele maanden regelmatig wandelen met een groep
- Buurtsportcoach: huisartsen verwijzen patiënten naar de buurtsportcoach, die helpt om een passende manier van bewegen te kiezen
- Buurt Interventie Team: bewoners surveilleren in de wijk om de veiligheid te bevorderen.
- Happy-les: kinderen krijgen op school les om hun geestelijke vaardigheden te verbeteren.

- Gezonde School: scholen geven extra les over gezond leven, bieden alleen fruit en gezonde snacks aan, geven vaker gymles etc.
- Gezondheidsmarkten: bijeenkomsten in de wijk waar je je gezondheid kan controleren en je kennis over gezond leven kan vergroten
- Den Haag Burenhulp: digitaal platform voor vraag en aanbod van burenhulp
- Gezond eten voor weinig: cursus voor mensen die weinig geld hebben over gezond eten en goedkoop boodschappen doen.
- Eten bij de burens: een vrijwilligersproject van ontmoetingscentrum Morgenstond waarbij alleenstaanden kunnen eten voor een klein bedrag.
- Ventilatie campagne: informatie over het voorkomen van vocht en schimmel in huis
- Helpdesk geldzaken: hier kunnen bewoners terecht met allerlei vragen over (omgaan met) geld.

f. Zijn we nog iets vergeten te bespreken? Wat kunnen we nog meer opnemen in het wijkgezondheidsplan.

- Het is niet onveilig in de wijk. Je ziet echt wel verschil met toen ik net begon bij het BIT. Het gaat steeds beter met de verlichting. Er is echter niet genoeg verlichting. Daar waar we eerder aangaven dat er niet genoeg licht was zouden we het fijn vinden als er ook daadwerkelijk licht zou worden aangelegd.
- Voor de doelgroep kinderen m.b.t. veiligheid: in de Schilderswijk is veel meer geïnvesteerd in het maken van de speeltuinen naar de wensen van de bewoners. De speeltuinen sluiten hier niet echt bij de wensen aan van de bewoners. Speeltuin de Meent is onderwerp van gesprek met de wethouder. De wijk is nl. veranderd. Er komen heel veel jonge kinderen bij. Er is veel nieuwbouw. Wij willen graag een voetbalcourt zodat de jongeren kunnen voetballen en de kleintjes niet onder de voet worden gelopen. Er zijn nu veel ruzies in de speeltuin onder jongeren. De jongeren zitten in de speeltuin voor de kleinere kinderen. Ouders en kinderen komen dan niet meer graag in de speeltuin. De behoefte wordt geuit om samen met de gemeente/de wijk de speeltuin aan te pakken. De speeltuin wordt gezien als een plek waar je elkaar treft en waar sociale cohesie kan ontstaan. Een speeltuin is niet alleen voor kinderen.
- Er is ook handhaving op op- en afritten voor de stoepen voor scootmobielen nodig. Iemand geeft aan er vaak niet bij te kunnen omdat er veel auto's geparkeerd staan.
- Er is onvrede over bezoek van de gemeente twee maanden geleden en waar vervolgens niets meer op gehoord is.
- Zo is er bijvoorbeeld bij de school in de straat een stoep die op houdt. Dat wordt als onbegrijpelijk ervaren. Zo is er een speeltuin erg vies. Het zand is heel vies en een van de vrouwen gaat er dan niet meer heen.
- Er wordt aangegeven dat er teveel ganzen zijn.
- Wat er gemist wordt is een buurtcentrum, het laagdrempelige is met name wat er wordt gemist. Er kan in de locaties die er zijn geen koffie meer gedronken worden. Het zijn servicepunten geworden. Het mag klein en gezellig zijn en hoeft niet duur, maar er moet iets in het hart van de wijk komen. Mensen gaan niet naar de paardenmanege, dat is te ver weg. Vroeger hadden we een café. Er is nu niks meer. Zeker omdat mensen ook langer thuis moeten blijven wonen is dit nodig.

José nodig uit om alle ingevingen m.b.t. het gezondheidsplan aan haar te mailen.

b. Wij blijven graag in contact over het wijkgezondheidsplan. Wilt u aangeven waar u interesse in heeft?

De contactgegevens van een van de vrouwen is genoteerd en in beheer bij Mariëlle, nog overdragen.

- **Een bijeenkomst met gemeente, GGD en bewoners om het wijkgezondheidsplan uit te werken.**
- **Klankbordgroep: lid worden van een vaste meedenkgroep voor de hele projectperiode.**
- **Periodieke nieuwsbrief met informatie over activiteiten in de wijk rond gezondheid / gezonder worden en over het project Wijzer in de Wijk.**

4. Afsluiting door Mariëlle

5.4.2. Verslag groepsgesprek Jeugdraad Escamp Breed, Bentelostraat 53, 2545 NV Den Haag, 31 mei 2019.

Geïnterviewde: Jeugdraad Escamp Breed, 5 mannelijke jongeren van 16 jaar.

Datum: 31 mei 2019

Interviewer en verslaglegging: Mariëlle van Esch

5. Inleiding. 17.00 tot 17.03

Mariëlle stelt zich voor en leidt het gesprek in. Wat is de aanleiding voor het gesprek en wat wordt er met de resultaten gedaan.

‘Goedemiddag, ik ben Mariëlle van Esch van het project Wijzer in de Wijk wat we doen in 3 wijken in den Haag en ik ga met jullie praten over gezondheid. De gemeente is heel benieuwd naar hoe jongeren tegen gezondheid aankijken en hoe jullie daar mee om gaan. We maken voor de drie wijken een wijkgezondheidsplan en daar gebruiken we jullie input uit dit gesprek bij. De gemeente vindt het nl. belangrijk dat er goed naar bewoners –en dus ook jongeren- geluisterd wordt. Daarom voeren we dit gesprek. Fijn dat jullie er zijn!’

Vlieg wiel en spinnenweb positieve gezondheid noemen en uitleggen.

6. Structuur. 17.03 tot 17.05.

Mariëlle stelt een aantal spelregels voor. Daarin komen de structuur van het gesprek, een tijdsplanning en de te bespreken onderwerpen aan bod.

Spelregels:

‘Ik wil voordat we beginnen graag nog even een voorstel voor wat spelregels met jullie doornemen.

- Het is belangrijk dat jullie elkaar uit laat praten.*
- Verschillende meningen en ervaringen kunnen naast elkaar bestaan. Het is niet de bedoeling met elkaar in discussie te gaan, met elkaar in gesprek zijn natuurlijk wel.*
- We gaan zo eerst een kennismakingsrondje doen en daarna komen de volgende thema’s aan bod: a tot en met d noemen.*
- Het kan zijn dat ik je soms onderbreek. Ik doe dat niet omdat het niet interessant zou zijn wat je vertelt maar omdat we beperkt tijd hebben en we graag alle thema’s en jongeren aan bod willen laten komen.*
- Het gesprek duurt ongeveer een uur. Kan iets korter, maar ook iets langer zijn.*
- Uitleg geven over het maken van een geluidsopname en het verwerken van het interview.*

Zijn jullie hier mee accoord?’

7. Voorstelrondje 17.05-17.07

De voorzitter stelt de raad in het algemeen voor.

We streven er naar de jeugd een stem te geven. We proberen zo concreet mogelijk te zijn. Dat doen we door het organiseren van activiteiten. Een zaal hier verderop wordt door jongeren gevoetbald. En ook door bijvoorbeeld dit soort gesprekken te voeren. Zo komen wij als focusgroep boven drijven omdat dit niet gebeurt bij een stadspanel. We willen zorgen dat de jeugd gehoord wordt. Wij zijn er van overtuigd dat de gemeente en de overheid genoeg investeren, maar net niet op de juiste vlakken. De jongeren stellen zich apart voor, zijn allen 16 jaar, chillen, voetballen en sporten zijn de hobby’s.

8. Agenda.

a. Invullen spinnenweb positieve gezondheid. 17.07 tot 17.25

Als we het spinnenweb willen gaan invullen, gaat de telefoon en moeten twee gespreksdeelnemers naar de voetbalactiviteiten toe. Ondertussen stelt José Loof de volgende vraag: Wat zijn nu thema's waar de gemeente jongeren meer in zou moeten horen.

1. Gezondheid, breed gezien, dus ook mentaal.
2. Maatschappelijke aanwezigheid.

Er wordt veel geld geïnvesteerd in activiteiten waar niet zo veel vraag naar is. Bijvoorbeeld het merendeel van het sportaanbod, daar hebben mijn vrienden geen interesse meer in. Mismatches zijn: subsidies voor verenigingen en bedrijven die veel geld krijgen, maar die niet alle mensen bedienen. Wij organiseren hier activiteiten met heel weinig subsidie en we hebben een heel groot bereik. Volgende week beginnen we met een kickbox-traject wat we voor 1 euro per keer aanbieden. Kleine dingen die niet zoveel geld kosten vergeleken met commerciële bedrijven. Wat zij doen is ook belangrijk, maar we zouden een betere verhouding willen. Waarbij iets minder in verenigingen en bedrijven wordt geïnvesteerd en iets meer in maatschappelijke organisaties die veel meer bereik hebben. Het is beter te kijken naar wat het werkelijke bereik is van de organisatie. Onze wervingskracht is mond-op-mond reclame. En we hebben een hele goede sfeer, daar zorgen we voor. Er zijn bij de voetbalavonden altijd een heleboel mensen die je niet kent. Het zijn vrienden van je vrienden. Naarmate je meer met elkaar voetbalt en teams vormt en eens een mooi doelpunt maakt, praat je met elkaar en ontstaat er wel iets. We hebben een organisatievorm die een normale voetbalvereniging niet heeft. Het is niet een volwassenen die op je neerkijkt, maar het zijn letterlijk je vrienden, of de vrienden van je vrienden, je eigen netwerk. Het is vaak genoeg gebeurd dat we niet aanwezig konden zijn als raad. En dan neemt het publiek het over en draait het toch. Het samenwerken gaat eigenlijk vanzelf. Ik weet niet of jongeren anders niet zouden sporten. Over het kickboxen: het inschrijven is heel gemakkelijk. De kosten maar 1 euro. Spullen kun je van ons lenen. Er is geen speciale kleding nodig, daar was geen eis voor. Allemaal factoren die stimuleren om te gaan sporten. Het is niet erg als je een weekje weg blijft. Als het een keer niet door kan gaan, wordt er zelfs geklaagd op de app dat het niet door kan gaan.

Onze geschiedenis ligt in een maatschappelijke stage. We zijn met zijn drieën begonnen. Het heeft 8 maanden gestuurd om een zaal te vinden die we konden gebruiken. Het krijgen van een vergoeding was ook lastig. We zijn een random groepje jongeren die geld vragen. Dus dat snappen we wel. Als iemand een idee heeft voor een activiteit, dan willen we faciliteren. Fonds 1818 heeft ons geholpen en de gemeente heeft ons geholpen. Het aanvragen van subsidie gaat nu makkelijker. We hebben nu de contacten en we verschijnen op plekken die voor ons belangrijk zijn. De lijnen zijn gelegd.

Mariëlle legt het spinnenwiel uit en het concept van positieve gezondheid uit. De spinnenwebben worden ingevuld.

Wat is voor jou belangrijk voor je gezondheid? Hoe heb jij het spinnenweb ingevuld? Is er op een van de dimensies/peilers iets wat opvalt. Zou je ergens aan willen werken? En hoe dan? En waar aan nog meer?

We bespreken de spinnenwebben.

Jose merkt op: wat jullie hier doen is niet gangbaar. Jullie doen het beter dan anderen. Waarom zijn er eigenlijk geen meisjes.

Er zitten wel meisjes in de raad: in totaal 4 jongens en 2 meisjes. Maar zij houden niet van voetbal.

Vraag José: waar zitten de meeste deuken in het spinnenweb van de meest jongeren?

- Op meedoen en zingeving. Heel veel jongeren hebben moeite met interesse tonen in de maatschappij en er bij horen. Als ze bij hun vrienden zijn voelen zich goed, maar dat houdt achteraf ook weer op. En ik denk dat heel veel jongeren niet bewust bezig zijn en niet bewust zijn van de tijd die ze nu hebben en dat ze daarom niet met 100% efficiëntie bezig zijn.
- Hun gedachten gang is een beetje primitief. Ze denken en weten dat ze ouder worden. Toch is dat is niet hun dagelijkse denkwijze. Ik ga naar school omdat ik iets wil bereiken. Ik denk dat zij daar niet geavanceerd over nadenken.
- Hun gedachtenspanne is 24 uur en reikt niet verder. Mensen die oprecht zinvol bezig zijn met hun jeugd en met hun leven die denken natuurlijk verder. Dat heeft te maken met de mensen met wie je om gaat. Heel erg. Met de opvoeding die je van thuis mee krijgt. Met aangeboren en aangeleerde intelligentie en daarbij ook op welke plekken je aanwezig bent.
- Het ligt er aan hoe je je zelf ontwikkeld.

Vraag José: als het gaat om de gezondheid van de jeugd dan wordt er in onderzoek genoemd dat er minder bewogen, meer te zwaar zijn en o.m. ongezond en te veel gegeten wordt. Dat blijkt uit de cijfers. Herkennen jullie dat beeld.

-Ja, de jeugd van deze tijd leeft gewoon heel simpel. Niet iedereen hoort. Ze 'meetten' met vrienden. Zitten op een pleintje de hele dag, niks doen. Beetje met elkaar praten over zinloze dingen. Hebben ze honger gaan ze naar de bakker en eten ze ongezonde dingen of ze gaan naar de snackbar. Daar heb je ook weinig aan. Ze sporten niet. We kennen er daar veel van. Jongens in de buurt, burens, op scholen.

Jose: Is dit het eerste aandachtspunt wat betreft jongeren. Delen jullie dit?

- Ze zien de fout niet in hun leven. Wat de jongerenraad hier doet, qua activiteiten, ik heb gemerkt dat er meer wordt gesport.
- Het ligt niet meteen aan het in beweging zijn. Het ligt meer aan het mentaal in beweging zijn. Beginnen bij mentaal aanwakkeren en dan pas fysiek. Je kunt wel een uur voetballen, en dat is goed voor je, maar als iemand mentaal niet aangewakkerd is heb je er ook niets aan.

Mariëlle: Hoe kun je deze jongeren aanspreken?

-70% Van mijn vrienden zijn dit soort jongens. 30% Zit hier. Ik doe dit en zij niet. Ik, die ze goed kennen, kan ze vragen te komen. En dan komen ze, niet allemaal, maar wel een heel stel. Het is belangrijk dat er voorbeeldfuncties zijn. Een persoon die op social media erg aanwezig is bijvoorbeeld, wakkert veel mensen aan. Het klinkt heel stom, maar ik denk oprecht dat hij een van de grootste motivators is van heel Nederland. Ik snap dat hij commercieel bezig is (een fitnessser, die zijn supplementen wil verkopen). Niet iedereen van de jongeren snapt dat. Als een youtuber uit de omgeving mensen gaat aanwakkeren bereikt hij waarschijnlijk meer mensen. Wij kunnen wel op een select groepjes afstappen, maar als je echt wat teweeg wilt brengen kun je mankracht of populaire mensen vragen.

Mariëlle: Is er nog een verschil tussen jongens en meisjes?

Jongens en meisjes vinden verschillende sporten leuk. Meisjes zijn niet op straat bij de jongens op te vinden. Zij zitten thuis met vriendinnen en zijn bijvoorbeeld bezig met school. Er zijn meer jongens die buiten op het pleintje zitten. Daar zitten geen meisjes bij. Het is een primitieve gedachte, maar het is wel echt waar.

Mariëlle: Wat zou je nog meer kunnen doen.

De jeugdraad noemt een idee wat ze niet in het verslag willen vermelden. José is enthousiast over het idee en nodigt de raad van harte uit het idee te mailen zodat er echt wat mee gedaan kan worden.

Het idee gaat over sport op scholen. Het ideale idee volgens de raad, bereikt alle doelen. Het is meer dan 1x in de week sporten, het is daarnaast bijvoorbeeld een gespreksonderwerp. Het gaat over sociale druk onder jongeren die maakt dat jongeren willen meedoen.

José: Gaan we hier de jongeren mee bereiken die we anders niet bereiken.

Naast dit idee is het mogelijk heel veel andere dingen te organiseren. Begin met een vragenlijst. En vraag naar wat jongeren willen en voeg die toe aan het evenement. Dit idee kan helpen om de samenhang tussen jongeren te bevorderen. Je kunt meerdere sporten mee laten doen, afhankelijk van waar de interesse ligt.

José: Er zijn enorme klachten over de prestatiedruk voor jongeren. Sluit dit idee hier niet bij aan.

Nee, zeker niet, als je het ziet als presteren. Als dat een van je motieven is zou ik het niet eens organiseren. We zien het als evenement en niet als sportgebeurtenis. Het moet echt een evenement worden.

José: Moet je hier vroeg mee beginnen of is het iets voor jongeren.

Dit kan allebei. Het is wel goed als je er vroeg mee begint, dan zit het er in. Het is belangrijk dat je het in de communicatie op de goede manier aanvliegt.

Mariëlle: Uitgangspunten.

- Als je alle jongeren wil bereiken, ga dan samenwerken met de scholen.
- Ga evenementen organiseren waar het gaat om meedoen en niet perse om presteren
- Als je wilt beginnen met het verbeteren van de gezondheid van jongeren begin dan met je te richten op de mentale gezondheid.

Samenvattend: de voorzitter van de jongerenraad stuurt José een mailtje zodra het idee is uitgewerkt. Het zou fijn zijn als José dan zorgt dat er een afspraak met de juiste mensen wordt gemaakt.

b. Heeft jouw omgeving invloed op je gezondheid? 17.25-17.35

c. Wat denk je dat de wijk nodig heeft om te zorgen dat jongeren zo gezond mogelijk zijn en blijven? 17.35-17.45

De wijk (de instanties) zou zich kunnen richten op het voorlichten van mensen en dan niet de oude manier van eenrichtingsverkeer, maar een interactieve manier. Op welke plek komt een doelgroep (waar krijgen we mensen bij elkaar) en daar dan iemand laten spreken. Mensen bewust laten worden van wat er aan de hand is. Er is al heel veel maar mensen weten het niet. Speel dus in op het leven van de jongeren. Sluit je niet aan op de belevingswereld dan mis je de connectie. Leef je in in de jongere. We hebben een tijd geleden een voorlichting gegeven over criminaliteit. We hebben een uurtje eerder afgesproken op de voetbalavond (je hebt dan alle jongeren al bij elkaar) en we hebben gezorgd voor een pizza voor achteraf (zodat ze blijven). Wat is er dus nodig: uitreiken naar de jongeren, naar bestaande groepen op de juiste manier. Je lokt de doelgroep dan (met een game-toernooi, pizza, voetbaltoernooi) en zij horen zo wat er te zeggen is.

c. Doe je al iets in de wijk? 17.45-17.55

**d. Zijn we nog iets vergeten te bespreken? En wat kunnen we opnemen in het
wijkgezondheidsplan. 17.55-18.00**

9. Afsluiting door Marielle 18.00.

6. Terugkoppeling in 3 gemeenten.

Terugkoppelen van gevonden thema's aan bewoners van de verschillende wijken.

Als slotackoord voor fase 1 leek het goed nog eens terug te gaan naar de burger en te checken of de opgehaalde thema's per gemeente ook zouden worden herkend en ervaren door de burgers. Deze intentie is uitgesproken door de projectleider van Wijzer in de Wijk aan de betrokken projectleider van Zorgbelang Inclusief.

Het verzoek was om de thema's die uit de analyses zijn opgehaald uit de verschillende hoeken te bespreken met een delegatie van bewoners en hun reactie te vragen zodat we die mee zouden kunnen nemen in de verslaglegging/resultaten van het eerste jaar. Gedacht werd aan vragen over de opgehaalde thema's: zitten we op het goede spoor? Over de interventies: wat is passend en wat niet, waar denken mensen aan bij een interventie. En we vroegen ons af hoe bewoners denken over hun eigen rol daarin. Hoe zouden zij betrokken willen zijn in fase 2. De projectleider van Wijzer in de Wijk had op verschillende thema's per wijk nog vragen. In Den Haag bleek er geen behoefte te zijn aan een dergelijk gesprek. Voor Leiden lag er een andere behoefte: daar was het verzoek om met jongeren uit de wijk in gesprek te gaan. Er zijn zorgen over middelengebruik en men wil graag met hen in gesprek. Dit gesprek gaat echter pas plaatsvinden na de zomer van 2019. Het bleek niet haalbaar –vanwege de zomervakantie van zowel jongeren als professionals- eerder met elkaar in gesprek te gaan. Alphen heeft geen belangstelling voor het terugkoppelen aan bewoners. Zij willen volstaan met een focusgesprek met de vrouwelijke jongeren in de wijk Ridderveld. Dit gesprek was ook eerder gepland, maar de doelgroep kon vanwege in eerste instantie de ramadan en in tweede instantie de zomervakantie niet eerder bereikt worden.

7. Rode Draad Burgerbetrokkenheid.

Er is een aantal factoren bepalend geweest voor de ideeën en de uitvoering van de burgerbetrokkenheid in Wijzer in de wijk.

7.1. Verschillen tussen gemeenten.

Wat de verwachting was en wat ook opvalt is dat er in elke gemeente anders wordt om gegaan met de manier waarop burgers betrokken worden.

In Den Haag wordt gebruik gemaakt van de aanwezige infrastructuur en is het nodig dat vragen vanuit het project passen in waar de aandacht en structuur al ligt.

In Leiden wordt de mogelijkheid geboden om op een open manier met de burgers in gesprek te gaan en de bevindingen aan te laten sluiten bij wat er al gedaan is. Er loopt al een project in de Wijk: “Stevenshof Vitaal” en het idee is dat Wijzer in de Wijk daar ondersteunend aan is. Dat betekent dat het nodig is dat de burgerbetrokkenheid goed wordt afgestemd op alle initiatieven die er al zijn. Er is veel gelegenheid voor bewoners om de eigen stem te laten horen. Soms zelfs tot op een punt waarop gevreesd wordt dat irritatie ontstaat omdat mensen vaak benaderd worden. Hier is het dus belangrijk niet steeds dezelfde mensen te benaderen en wat minder ad hoc en meer op een langere termijn te gaan denken. Het zou goed zijn de burgers in deze wijk te bevragen op hun wensen op duurzame betrokkenheid. Denk dan aan een mailgroep, stadspanel, appgroep (hoewel die er al is, deze zou wellicht van karakter kunnen veranderen) of anderszins.

In Alphen aan den Rijn zou de bewonersbetrokkenheid nog meer vanuit bewoners kunnen worden vorm gegeven. Nu wordt door professionals opgemerkt dat bewoners niet betrokken worden bij bijeenkomsten met professionals en worden ze gemist. Daar zou nog een slag gemaakt kunnen worden.

In alle drie de gemeenten is het belangrijk dat het gesprek over burgerbetrokkenheid en hoe die gezien/uitgevoerd wordt blijvend op de agenda komt te staan. Het wordt steeds belangrijker dat burgers mee praten en het zou een structurele inspanning van een gemeente kunnen zijn (bijvoorbeeld in beleid apart aandacht aan burgerbetrokkenheid besteden, een beleidsmedewerker aanstellen) om burgers te betrekken bij beleid en te nemen beslissingen.

7.2. Verschillen in focus in de samenwerking tussen projectteampartners.

Doordat er verschillende belangen zijn voor de verschillende partners zijn niet altijd alle neuzen dezelfde kant op gericht en heeft burgerbetrokkenheid meer of minder prioriteit. Voor Zorgbelang is burgerbetrokkenheid het centrale uitgangspunt. Zij zou graag betrokkenheid aanzwengelen vanuit motivatie, interesse en initiatief van de burgers. Afhankelijk van welke kaders er zijn in elke gemeente en de lokale situatie in de wijk zijn er mogelijkheden om de participatie op deze manier vorm te geven (zie ook de inhoud van de startnotitie).

7.3. Verschillende talen spreken in een projectteam.

Het is soms lastig elkaar te verstaan in het projectteam. Wetenschappers hebben een andere manier van kijken en interpreteren dan een projectleider van Zorgbelang. Of ambtenaren van een gemeente hebben een andere agenda en werkwijze, een andere werkkader dan een projectleider van Zorgbelang met de burgerbetrokkenheid als agenda. Het is in de communicatie belangrijk open te blijven staan voor elkaar en de bereidheid te hebben elkaar te willen verstaan.

8. Aanbevelingen voor Fase 2

Er zijn voor fase twee een aantal aanbevelingen te maken.

8.1. Het aanvullen van de geplande burgerbetrokkenheid door burgers te betrekken op een manier die zij zelf wensen/initiëren.

Daarin kan onderscheid gemaakt worden in oplopende fasen van betrokkenheid volgens de eerder genoemde participatieladder. Belangrijk is dat gemeenten zich van te voren afvragen tot welke trap van de ladder zij bereid is te gaan met burgerbetrokkenheid. Is er bewustwording in een gemeente m.b.t. dit aspect.

Is er bereidheid tot het geven van regie aan burgers en het loslaten van de controle? In welke situatie wel en wanneer niet? Mogen burgers toetreden tot de projectgroep of werkgroepen of worden zij alleen geraadpleegd?

8.2. Duurzame betrokkenheid.

Hoewel in eerste instantie de gedachte was dat Zorgbelang de rol van het opbouwen en in stand houden van een wijknetwerk op zich zou kunnen nemen, bleek er teveel afstand tussen Zorgbelang en de betreffende wijken om dit waar te kunnen maken.

Niet in de laatste plaats door de AVG zijn gemeenten daarnaast de aangewezen partij om gegevens van burgers zorgvuldig te beheren en vast te leggen.

Het is belangrijk om zorgvuldig de wensen van burgers m.b.t. de betrokkenheid op te volgen.

Risico's zijn: overbevraging (het steeds weer benaderen van dezelfde –toegankelijke- mensen), burgers afstoten door hen het gevoel te geven dat er toch niets met hun input gedaan wordt, niet doen wat je beloofd hebt, enz. Als iemand dus alleen geïnformeerd wil worden, doe dat dan ook. En als iemand graag mee wil praten, geef dan de gelegenheid. Geef verwachtingenmanagement een rol zodat over en weer duidelijkheid bestaat over wat er van burgers verwacht wordt in welke trede van de participatieladder en kom afspraken na. Laat daarnaast zien wat de betrokkenheid heeft opgeleverd dus wat er met de input gedaan is.

8.3. Een onafhankelijke partij die meekijkt in het proces in de gemeente.

Het is belangrijk om een partij die geen belang heeft bij de uitkomsten van de burgerbetrokkenheid mee te laten kijken in de processen bij de gemeente. Is er bereidheid transparantie na te streven. Krijgt de burger genoeg gelegenheid om zich uit te spreken en initiatief te nemen. Wordt hij voldoende betrokken. Of is het beleid leidend en bepalend in de burgerbetrokkenheid.

8.4. Werving burgers.

Bekijk de werving van burgers als een constant werkproces. Zie het beheer van de documenten m.b.t. burgerbetrokkenheid als 'work in progress'. Blijf steeds afstemmen tussen partijen, afhankelijk van de lokale situatie en actualiteiten. De behoefte van de gemeente en professionals is belangrijk maar ook de actuele stand van zaken m.b.t. de duurzame betrokkenheid is dat. Wie is er al betrokken en op welke manier. Kunnen we manieren bedenken om mensen die nu niet bereikt worden wel te bereiken en welke rol kunnen burgers daarin spelen. Hoe houden we het netwerk van betrokken burgers in stand en wat mag dat kosten.

8.5. Positieve gezondheid.

Een zeer waardevolle manier om met mensen in gesprek te gaan. Zij worden middels een momentopname (het invullen van het spinnenweb) gestimuleerd met een brede blik naar de eigen leefsituatie te kijken. Als er bereidheid is daar naar te luisteren ontstaat er een zeer krachtige

informatiebron vanuit de burgers. Een mooi middel om terug te gaan naar de burgers en nog eens het gesprek aan te gaan over de stand van zaken in de wijk.